

Socialdepartementet

God tvångsvård – trygghet, säkerhet och rättssäkerhet vid psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård (SOU 2022:40)

Region Jönköpings län har getts möjlighet att yttra sig över betänkandet God tvångsvård – trygghet, säkerhet och rättssäkerhet vid psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård (SOU 2022:40).

Sammanfattning

Region Jönköpings län anser att översynen av vissa frågor i syfte att ytterligare stärka barnrättsperspektivet, rättssäkerheten och säkerheten i vården för personer som tvångsvårdas med stöd av lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård (LPT) och lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård (LRV) är viktig.

Region Jönköpings län ställer sig därför positiv till vissa områden och avsnitt i utredningsförslagen, samt ger synpunkter på förslaget enligt nedan.

Synpunkter på förslaget

Kapitel 5 Barn och vuxna ska inte vårdas tillsammans

5.3.1 Att barn inte får tvångsvårdas tillsammans med vuxna ska vara huvudregeln

Region Jönköpings län instämmer i förslaget och anser att det är viktigt att chefsöverläkaren kan besluta om undantag efter särskilda överväganden enligt ”barnets bästa” principen för en specifik situation och patient.

Situationer som kan vara föremål för särskilt övervägande är:

- Specialiserad vård som patienten behöver men inte kan få annat än om det vårdas med vuxna.
- Säkerhetsnivå för nästan vuxna mycket självdestruktiva/våldsamma barn.
- Då patienten, på grund av få barn i behov av samma vård, riskerar att behöva vårdas i avskildhet utan laga stöd eller transporteras till annan region långt bort för att få behövd vård.

- Patienter som på grund av sin allvarliga psykiska störning utgör en påtaglig säkerhetsrisk för de andra barnen på slutenvården.

Om man efter övervägandet finner att det är till barnets bästa att vårdas tillsammans med vuxna bör detta vara under kortast möjliga tid.

Kapitel 6 Beslut om tvångsåtgärder ska kunna prövas av en oberoende instans

6.3.1 Tvångsåtgärder för att upprätthålla ordning eller säkerhet ska kunna överklagas

Region Jönköpings län ställer sig inte bakom detta förslag. Region Jönköpings län anser att det finns en oklarhet kring vad som ska göras i väntan på att beslut om tvångsåtgärd ska överklagas alternativt att tvångsåtgärden är överstämmande långt innan det går till förvaltningsrätt. Det finns också tveksamheter kring vad skälet till överklagande ska leda till.

Då en hot- och våldssituation alltid är en relativ och subjektiv upplevelse hos den som blir hotad är det svårt att i stunden göra bedömningen och i synnerhet efterhand överpröva grunden till tvångsåtgärden. Det är dock rimligt att kräva en noggrann dokumentation.

Särskilda svårigheter finns också inom följande områden:

- Beslut att med tvång hindra patienten att lämna inrättningens område enligt 6 § första stycket LPT: Det finns betydande svårigheter med gränsdragning. En patient kan under vårdtiden vara mycket utagerande, både mot sig själv och andra. Ibland krävs omfattande åtgärder, ibland mycket milda. Allt ryms inom det vida begreppet ”upprätthålla ordning eller tillgodose säkerheten i vården”. Det behöver definieras mycket tydligt vad som anses som tvångsåtgärder. Beslutsstöd vore önskvärt.
- Beslut om omhändertagande av egendom som kan skada patienten själv eller någon annan eller vara till men för vården eller ordningen på vårdinrättningen: Lagen är otydlig vad gäller handhavandet av omhändertaget gods. Lagen säger: Har narkotika, alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel, sådana medel som avses i lag (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel eller sådana varor som omfattas av lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor omhändertagits enligt 21 eller 22 § eller har sådan egendom påträffats där patienter intagits för tvångsvård utan att det finns någon känd ägare till egendomen, ska chefsöverläkaren låta förstöra eller sälja egendomen enligt bestämmelserna om beslagtagna egendom i 2 § 1 första stycket lagen (1958:205).

Region Jönköpings län anser också att definitionen av okänd ägare är oklar. Många gånger har patienter med sig omärkta mediciner i burkar, flaskor och liknande. I samråd med patienten kasseras detta. Det blir oklart hur hantering ska ske till exempel vid utskrivning av patient som vill ha en omärkt flaska med

tabletter. Ska Chefsöverläkaren hålla på egendomen tills det är beslutat? Ska skadestånd kunna utbetalas för felaktigt förverkad egendom?

6.3.1 IVO ska utreda klagomål på överklagbara beslut

Region Jönköpings län instämmer i förslaget. Det är de medicinska grunderna för åtgärderna som ska granskas av IVO och inte de juridiska underlagen.

6.3.4 Patienter ska informeras om möjligheterna att få ett beslut om tvångsåtgärd prövat av en oberoende instans

Region Jönköpings län instämmer i förslaget. Region Jönköpings län anser att det ska vara tydligt att det handlar om bedömning av det medicinska tillståndet, allvarlig psykisk störning och inte om tvångsvården i stort. Praktiskt problem kan uppstå om patienten skall erbjudas en second opinion. Ska patienten bedömas på annan klinik/region bör det ske skyndsamt. Idag har polisen inte någon skyldighet att flytta patienter mellan vårdinrättningar. Om sjukvården förväntas sköta alla transporter med patienter som kan vara utagerande och oroliga måste ytterligare resurser skjutas till för att klara transporter mellan vårdinrättningar eller så bör en lagändring göras för att möjliggöra distansbedömningar.

Kapitel 7 Daglig utomhusvistelse och daglig aktivitet

7.3.1 En patient som vårdas enligt LPT eller LRV har rätt till dagliga aktiviteter och att vistas utomhus minst en timme varje dag

Region Jönköpings län instämmer i förslaget. Region Jönköpings län anser att om många vill gå ut samtidigt måste dock vissa kliniker bygga om sina faciliteter för att säkerställa att patienter inte lämnar området. Här kan betydande personella resurser behövas under lång tid.

Kapitel 8 Allmän kontroll av försändelser och vid inpassering på LRV-inrättningar

8.3.2 Allmän inpasseringskontroll möjliggörs på samtliga LRV-inrättningar

Region Jönköpings län instämmer i förslaget. Region Jönköpings län anser att detta skulle kunna gälla även på allmänpsykiatriska inrättningar. Det har hänt vid flera tillfällen att patienter för in knivar och andra farliga föremål in till vårdinrättningen. Många patienter på LPT har även långa vårdtider. Tiden för vistelsen är avgörande för tryggheten. Samtliga patienter oavsett LPT eller LRV är där mot sin vilja och då måste miljön vara så trygg som möjligt.

REGION JÖNKÖPINGS LÄN

Rachel De Basso
Ordförande nämnd för folkhälsa och
sjukvård

Mats Bojestig
Hälso- och sjukvårdsdirektör